

EGILS LEVITS

*Visuma mērogā es pats esmu
nesvarīgs un manas vēlmes
vēl nesvarīgākas*

KRISTĪNE RUDZINSKA ● ALLA PETROPAVLOVSKA

LATVIJAS PREZIDENTS EGILS LEVITS

- Politologs, jurists
- Latvijas neatkarības atjaunošanas deklarācijas koncepcijas autors
- Pirmais Augstākās padomes padomnieks
- Pirmais tieslietu ministrs pēc Satversmes darbības atjaunošanas
- Pirmais vēstnieks Vācijā pēc valsts atjaunošanas
- Pirmais Latvijas tiesnesis Eiropas Cilvēktiesību tiesā
- Pirmais Latvijas tiesnesis Eiropas Savienības tiesā
- Satversmes ievada autors

SPILGTĀKIE BIOGRĀFIJAS FAKTI

- Vecvecāki no mātes puses izsūtīti uz Sibīriju, no tēva puses nogalināti holokaustā
- Tēvs inženieris, māte dzejniece
- Dzimis pagrīdē, nelegāli dzīvojis līdz četru gadu vecumam
- Absolvējis Rīgas 2. vidusskolu, ieskaitīts uzreiz 2. klasē
- 1972. gadā, izmantojot tā saukto saspīlējuma atslābuma politiku, kopā ar vecākiem izceļojis uz Vāciju
- Mācījies Minsteres Latviešu ģimnāzijā, pēc tam divus gadus studējis ķīmiju Hamburgas Universitātē, vēlāk izstudējis politiskās zinātnes un jurisprudenci
- No 1987. gada regulāri braucis uz Latviju, 1991. gadā atgriezies valstī, aktīvi darbojies Tautas frontē, Pilsoņu kongresā
- Precējies
- Divi bērni: meita Indra un dēls Linards

DIENĀ, KAD SATIEKAM JAUNO LATVIJAS PREZIDENTU EGILU LEVITU (64), PŪŠ BRĀZMAINS VĒJŠ. MĒS IEKĀRTOJAMIES SARUNAI OMULĪGĀ NAMIŅĀ PIE JŪRAS UN MIRKLI SKATĀMIES, KĀ TĀ BANGO, SACĒLDAMA ARVIEN LIELĀKUS VIĻŅUS. RUNĀJAM PAR TO, KĀ TAS IR – BŪT PREZIDENTAM, NODZĪVOT SAVU DZĪVI TĀ, KĀ PAŠAM PATĪK, UN MĀCĒT TO VISU IZJUST.

Jau pāris mēnešu prezidentūrā – kā jums patīk?

Esmu apmierināts. Viss ir apmēram tā, kā biju domājis. Jūtos savā vietā, lai gan tikpat labi es varētu būt arī citā vietā.

Katram vīrietim esot svarīgs savu ambīciju piepildījums. Vai varētu bija laimīgākā diena jūsu dzīvē?

Ne obligāti. Vienkārši situācijas maiņa. Domāju, būtu tikpat apmierināts, ja netiktu ievēlēts un varētu turpināt tiesneša darbu Eiropas tiesā. Iespējams, būtu nožēlojams, ja nebūtu mēģinājis. Nevar teikt, ka no bērības, jaunības tiecos būt prezidents. Tā vienkārši notika.

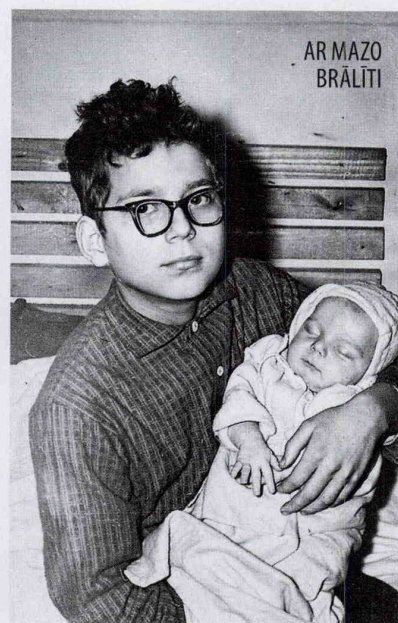
Par ko sapņojāt kļūt bērībā?

Pats pirmais, ko atceros – gribēju būt ornitologs. Dzīvoju jūrmalā, vienā zvejnieku ciematā, tur bija dažādi putni. Man bija tāda putnu grāmata, un es mēģināju atpazīt gan pēc izskata, gan skaņām, kuras ne vienmēr var saukt par dziedāšanu.

Ne pārāk varonīgi...

Jā, nekā īpaša. Vēlāk, skolas laikā, man interesanta likās jurisprudences, bet es zināju, ka padomju sistēmā to negribu darīt. Jo vienalga, kāda sistēma, jurists vienmēr ir pietuvināts varai, tādēļ ir ļoti svarīgi, kāda ir šī vara. Vecāki ieteica ķīmiju, ▶

VARĒTU SAVU DZĪVI ATTĒLOT KĀ NAMU
AR VAIRĀKĀM ISTABĀM, KUR KATRAI CITS
INTERJERS, UZDEVUMS, RAKSTURS.
ES DZĪVOJU PILNVĒRTĪGI KATRĀ NO TĀM.

un mani tas ieinteresēja. Tā divus gadus nostudēju ķīmiju.

Jūsu bērnība – ar zilumiem vai šaha figūriņām?

Ja ir tikai šīs divas iespējas, viennozīmīgi – ar šaha figūriņām.

Kluss, gudrs un paklausīgs zēns?

Nē, kluss es nebiju. Nebiju arī labākais klasē, bet viens no viņiem. Teicamnieces mums bija meitenes. Praktiski nekad nepildīju mājasdarbus, jo man viss diezgan vienkārši padevās.

Vai ir saglabājusies kāda draudzība no bērnības? Jums vispār ir daudz draugu?

Pazīnu man ir milzīgi daudz, domāju, pazīstu vairāk cilvēku nekā vidējais latvietis. Nevis tikai tagad, sakarā ar prezidentūru, bet tā ir bijis vienmēr. Jo man patīk komunicēt, it īpaši, ja cilvēks man liekas interesants vai arī es viņam. Savukārt draugu ir vien pāris. Viens draugs ir no bērnības, no otrās klases laikiem.

Lieliski! Kā jūs draudzējaties? Iedzerat alu, braucat makšķerēt, medībās...

Medības es noliedzu kā tādas, man tas liekas kaut kas nepieņemams. Protams, var iedzert arī alu, bet galvenais, ka ir cilvēki, ar kuriem interesanti būt kopā.

Kādā ziņā interesanti?

Mēs visu laiku runājam. Par filozofiskām lietām, pasauli, dzīvi.

Kas sarunās ir tik saistošs?

Jaunas atziņas. Atzīstu arī normālu, sociālu sarunu vērtību, tās ir būtiskas sabiedrībā. Bet personīgi man svarīgākas ir sarunas, kurās es gūstu kaut ko jaunu, to, ko es iepriekš nezināju vai par ko nebiju domājis. Lai gan ir maz tādu cilvēku, ar kuriem var risināt šādu apmaiņu.

Sieva arī ir draugs?

Jā.

Kādi cilvēki jums tuvāki – gudrie vai ar labu sirdi?

Labāk labsirdīgs un ne tik gudrs nekā gudrs, bet slikts. Tādi cilvēki ir bīstami.

Intelektuālais gandarījums neļaus piedot to, ka viņš ir nelietis?

Nē. Man ētiskie jautājumi ir primāri. Ciniķi, kas izmanto savu prātu pretēji sabiedrības interesēm, man nav pieņemami.

Kāds ir labākais padoms, kuru jums deva mamma, tēvs, vecmāmiņa?

(Nopūšas.) Grūti pateikt. Līdz šim es vienmēr esmu devis padomus citiem. ▶

ES NENOLIEDZU,
KA MĪLESTĪBA
VARĒTU PASTĀVĒT
LĪDZ GALAM.
DOMĀJU, TAS
NAV VIENKĀRŠI.
JA NEUZMANĀS,
JA NEPIESKATA,
NERŪPĒJAS,
TAD VAR PĀRIET.

Abi vecāki jau sen miruši. Viņi bija ļoti pretēji savā raksturā. Mamma bija ļoti emocionāla, tēvs izteikti racionāls. Es esmu guvis no abiem gan emocionālo izjūtu, gan racionālu skatu. Man ir ļoti svarīgi, lai abas šīs kvalitātes būtu līdzsvarā. Tikai racionāli domājošs cilvēks, bez emocijām, pazaudēs 90 procentu savas dzīves.

Vai esat spējīgs uz spontānu, iracionālu rīcību?

Uz spontānu jā, noteikti. Uz iracionālu – drīzāk nē.

Lūdzu, izstāstiet kādu šādu gadījumu!

Nu, piemēram... Nē, to es tagad nestāstīšu. (*Iesmejas.*) Jebkurā gadījumā es varu būt diezgan spontāns, kad racionāli uzskatu, ka šobrīd tā spontānitate ir nepieciešama.

Arī attiecībās ar sievu? Kā sajūtāt, ka viņa ir īstā?

Mēs iepazīnāmies Jāņos 1988. gadā. Uzreiz bija tā dzirkstele.

Kā kino – ieraudzījāt un uzreiz zinājāt?

Jā, apmēram tā.

Tā jūsos nospēlēja no mammas mantotā emocionālitate?

Iespējams. Un tas taču ir tik latviski – Līgo! (*Smejas.*)

Cik ilgi pēc pirmās tikšanās bija kāzas?

Trīs gadus.

Tik ilgi! Kas par lietu? Jūs tik ilgi domājāt vai viņa?

Nu, mūsdienās precēšanās nav obligāts attiecību mērķis. Bet pēc trīs gadiem mēs apprecējāmies.

Esat kopā jau ilgu gadus. Kas palīdz pārvarēt tos brīžus, kad neiet tik gludi kā gribētos?

Atbildība un kopējs projekts. Piemēram, bērni.

Bērni jau ir lieli...

Bērni man ir ļoti svarīgi, mums ir labas attiecības. Tas dod tādu kā pamatu, jēgu ģimenes dzīvei.

Esat teicis, ka tieši meita pietuvina jūs dabai, seko, lai par to rūpējaties. Kā tas izpaužas?

Jā, viņa to dara profesionāli, strādā starptautiskā organizācijā, kas darbojas klimata izmaiņu jomā. Ko mēs paši varam darīt? Šķirojam atkritumus, izvairāmies no videi nedraudzīgām lietām. Tie paši plastmasas maisiņi pie mums mājās ir aizliegti. Tajos retajos gadījumos, kad nav citas izejas, es ar sliktu sirdsapziņu palūdzu vienā iepakot. Katram cilvēkam būtu jāpiedomā pie tā, lai nenodarītu kaitējumu videi.

Izvērtējot savu dzīvi, kāda varētu būt galvenā atziņa, padoms, ko

dot saviem bērniem, mazbērniem?

Ja izcelt vienu lietu, tad apziņu, ka dzīves garums ir ierobežots un katram jāizdara labākais no tā, kas ir iespējams. Pat 100 gadu patiesībā ir ļoti maz. Es varētu salīdzināt cilvēka dzīvi ar gleznu, kuru glezno katrs pats. Tad nu būtu labi, ja rezultāts būtu iespaidīgs, krāsains – īsts mākslas darbs.

Iet dziļumā vai pamēģināt visu, kas iespējams?

Gan plašumā, gan dziļumā. Pieņemot dažādus izaicinājumus. Nevajag pārāk piekerties tām lietām, kuras var mainīt. Dažādot vidi, apkārtni, jomas – kā jaunus triepienus savā gleznā.

Jums patīk pārmaiņas?

Jā. Man būtu ļoti garlaicīgi visu mūžu darīt vienu un to pašu. Dzīvoju, darbojos, vienlaikus vairākās vidēs, kas savstarpēji nepārklājas, pat nesazinās. Piemēram, šī sabiedriski politiskā vide Latvijā, mana zinātniskā dzīve vairāk ārpus Latvijas, trimdas latviešu sabiedrība, vēl arī starptautiskā sfēra. Katrā no tām ir savi principi, noteikumi, un es tos pārziņu, varu viegli pārslēgties. Varētu savu dzīvi attēlot kā namu ar vairākām istabām, kur katrai cits interjers, uzdevums, raksturs. Es dzīvoju pilnvērtīgi katrā no tām.

Kas jums sevi visvairāk patīk?

O, kāds negaidīts jautājums... Iznāks, ka es sevi lielīšu.

AR SIEVU ANDRU

Ja jūs sevi redzētu kā citu cilvēku, par ko jūs viņu varētu iemilēt?

Par spēju refleksēt par visu ko – par gliemežvāku, par kosmosu. Refleksijas ir manas dzīves *modus*. Vēl varbūt par spēju noturēt līdzsvaru starp emocionālo un racionālo.

Tagad par negatīvo, lai nebūtu tikai slavējums. Dažkārt esmu pārāk ātrs. Pasaku pirmo, kas ienācis prātā. Tādas spontānas reakcijas, kuras reizēm pēc tam nožēloju.

Jums grūti pēc tam atzīt, ka nebija taisnība?

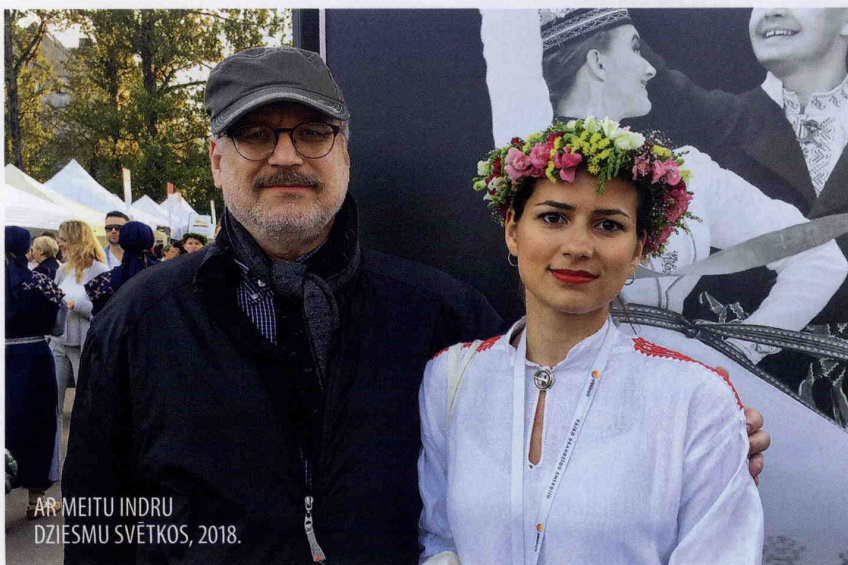
Nē. Ar to man nav problēmu. Redzat, ja cilvēkam ir pietiekami augsta pašapziņa, kas man varētu būt, nav nekādas vajadzības grūstīties ar elkoņiem vai vēl kaut kādā veidā sevi izcelt. Tās ir nenobriedušas personības īpašības.

Iedomājieties, ka esat saticis Dievu! Viņš var izpildīt trīs vēlēšanās, bet tikai tādas, kas attiecas uz jums pašu. Ko vēlēšaties?

Tā kā pasakā par zelta zivtiņu? (Smejas.) Domāju, man nemaz nevajag trīs vēlēšanās, man pietiek ar vienu – es palūgtu iespēju būt laimīgam. Pārējās divas varu atdot kādam citam. Laime ietver visu, manuprāt. Lai gan katram ir individuāla izpratne, kas ir laime. Pat filozofi par to domā jau vismaz divus tūkstošus gadu.

Mākat arī ikdienā ieraudzīt mazās, laimīgās, priecīgās lietas?

Jā, un to ir daudz visapkārt. Piemēram, jūra, pie kuras šobrīd esam. Es sēžu, skatos uz to un esmu priecīgs. Man nekā īpaši nav pie tā jāpiestrādā, tas ir bez maksas. Latvijā ir ārkārtīgi skaisti mākoņi, īpaši, un tie ir katram pieejami. Vienkārši skaties pa logu un baudi pilnīgi jaunu ainavu.

AR MEITU INDRU
DZIESMU SVĒTKOS, 2018.

MAN ĒTISKIE JAUTĀJUMI IR PRIMĀRI. CINIĶI, KAS IZMANTO SAVU PRĀTU PRETĒJI SABIEDRĪBAS INTERESĒM, MAN NAV PIEŅEMAMI.

Absurdākā lieta, ko esat par sevi dzirdējis?

(Domā.) Hm... Pēdējā laikā, iespējams, tas, ka es nepazīstu Latviju. Tas ir ļoti savāds apgalvojums. Manuprāt, es pazīstu Latviju pat labāk nekā lielākā daļa cilvēku, kurus esmu satīcis.

Jums ir svarīgi, ko cilvēki par jums domā?

Man ir svarīgas to cilvēku domas, kurus augsti vērtēju. Kuru viedoklim ir pamats, argumenti. Bet pārējo viedoklis mani īpaši neuztrauc, jo parasti esmu pārliecināts, ka to, ko daru, daru labi un pareizi.

Kāda ir jūsu stratēģija, kad iecerētais neizdodas kā gribētos?

Vispirms es mēģinu sakoncentrēties,

lai sasniegtu mērķi. Bet, ja vairs neredzu jēgu, vienkārši daru kaut ko citu.

Nemaz nepārdzīvojot? Jūs kaut ko tik ļoti gribējāt, bet nekādi...

Patiesībā nav tādas vienas lietas, kuru es milzīgi gribētu. Pasaule ir tik daudzveidīga, var gribēt miljoniem lietu. Pat ja kādā konkrētā mirklī esmu kaut ko gribējis, lieliski saprotu, ka pasaules mērogā viss ir diezgan nesvarīgs. Arī es pats esmu diezgan nesvarīgs, un tā lieta, kuru es gribu, ir vēl nesvarīgāka. To saprotot, man tiešām nesagādā grūtības, izvērtējot, ka kaut kas neizdosies, sākt darīt kaut ko citu. Tāda racionāla pieeja.

Vai esat piedzīvojis kādus mistiskus gadījumus?

Tādā veidā, kā jūs to gribat dzirdēt, neesmu. Bet ir interesanti, ka diezgan bieži cilvēki pasaka tieši to, ko es tajā brīdī domāju, lai gan varbūtība, ka cits cilvēks domāja par to pašu, ir minimāla. Nezinu, kā un kāpēc tā notiek, tas nav izskaidrojams.

Varbūt esat ekstrasesnss un jums jāattīsta šīs dotības?

Nu, ja jūs interesē tādas tēmas... Mana vecvecmamma, kad atbrauca no Vācijas divdesmito gadu sākumā, pelnīja naudu ar kāršu likšanu, pareģošanu un rokas uzlikšanu. Ja kādam sāpēja, viņa uzlika roku, un sāpes pārgāja. Viņa man iemācīja lasīt plaukstu līnijas, lai pareģotu, kāda būs cilvēka dzīve. To es protu. (Smejas.) Varu jums pareģot.

Būtu ļoti interesanti, bet tad nepietiktu laika intervijai. Tiešām žēl... Vai kādreiz esat juties vientuļš?

Mēdzu būt viens, bet nekad vientuļš. Vienmēr jutos labi ar sevi. Man ir milzīgi daudz lietu, par kurām domāt. Tagad, manā pozīcijā, ļoti reti esmu viens. Ja tā notiek, es to izbaudu.

Ja būtu iespējams aicināt uz sarunu kādu vēsturisku personu, kura tā būtu?

Jebkuru? Man būtu interesanti universāli cilvēki, piemēram, Gēte, kuram bija ļoti izteikti uzskati un domas.

Par ko jūs runātu?

Par visu. Par zāles stiebriņu, kā tas audzis. Kā aug priede. Par zemi

MĒDZU BŪT VIENS, BET NEKAD VIENTUĻŠ. VIENMĒR JŪTOS LABI AR SEVI. MAN IR MILZĪGI DAUDZ LIETU, PAR KURĀM DOMĀT.

kopumā – kā var panākt, lai cilvēks neizposta vietu, kur dzīvo. Vai arī par tēmām, kur sastopas filozofiski un reliģiozi jautājumi, piemēram, par kosmosa sākumu, sākotnējo sprādzienu. Nopietni zinātnieki atzīst, ka zinātne nevar izskaidrot visu pasauli. Mani fascinē tieši šis punkts, kur saiet kopā zinātne un ārpuszinātniski uzskati. Es ļoti daudz interesējos par šādiem jautājumiem, esmu pat lasījis lekcijas par šo tēmu.

Jūs biedē tas, kas patlaban notiek ar pasauli?

Briesmas pastāv, tās ir nopietnas. Fiziska zemes postīšana – cilvēku darbības sekas. Arī sabiedrības, demokrātijas apdraudējums saistībā ar jaunajām tehnoloģijām.

Jūsuprāt, iespēja dzīvot šeit, uz Zemes – tas ir pārbaudījums vai dāvana?

Viennozīmīgi dāvana. Man ir divas pretējas refleksijas attiecībā uz šo jautājumu.

Visuma mērogā mūsu galaktika, Saules sistēma, ir mazākais iespējama puteklītis. Arī visa cilvēce, eksistējoša vien kādus pādesmit tūkstošus gadu, Visuma mērogā ir absolūti nesvarīga. Šo nesvarīgumu vislabāk var izjust naktī, kad paskaties zvaigznēs, iedomājies sevi – tu esi vismazākais, kas tikai ir iespējams. To der vienmēr apzināties. Īpaši, ja tu par kaut ko ļoti, ļoti pārdzīvo, zini – visas tavas ciešanas un vēlmes tomēr nav tā vērtas, jo Visuma mērogā tas viss ir puteklītis.

Bet, no otras puses, ja mēs zinām, kādi priekšnoteikumi ir nepieciešami

dzīvībai, lai tā vispār rastos, un cik maz ir tādu vietu, kur dzīvība vispār varētu eksistēt kaut vai baktēriju un amēbu formā... Cilvēce ir ārkārtīgi reta parādība. Un cilvēks kā tāds ir absolūti unikāls. Pat veids, kā cilvēks ir uzbūvēts, kaut vai smadzenes – tas ir viskomplicētākais elements, kas eksistē Visumā. Tāpēc var domāt, ka esmu ļoti svarīgs. Jo esmu absolūti vienreizējs visa Visuma vēsturē. Šī absolūtā unikālitate būtu katram jāapzinās. Jo viss, ko tu dari, Visuma mērogā ir vienreizēji un līdz ar to ārkārtīgi svarīgi.

Šeit mēs nonākam pie pretējiem secinājumiem – tu esi absolūti nesvarīgs Visuma mērogā un absolūti svarīgs tā kvalitatīvā dimensijā. Šī spriedze ir ļoti interesanta. Katrs atkarībā no vajadzības var pieņemt tuvāk to viedokli, kas ir palīdzīgāks konkrētā situācijā.

Kā unikālas pasaules unikāls elements jūs vēl gribētu kaut ko piedzīvot, pamēģināt savā dzīvē?

Esmu pateicīgs par to dzīvi, kas man tika dota. Par visām tām iespējām, kuras izmantoju. Zināt filmu

The Bucket List? Tur Džeks Nikolsons un Morgans Frimens spēlē vīriešus, kas atklāj, ka viņiem ir neārstējams vēzis, atlicis dzīvot gadu, un tad sastāda plānu, ko gribētu vēl piedzīvot. Noskatījos un domāju – ko es tādu vēl varētu izdarīt? Un konstatēju, ka man nav tāda milzu mērķa, kurš vēl būtu jāsasniedz. Vienkārši gribētu turpināt savu dzīvi. Iespējams, tāpēc, ka esmu sasniedzis tos mērķus, kas parasti saistās ar milzu dzīves investīcijām. Piemēram, esmu bijis Augstākās tiesas tiesnesis Eiropas tiesā. Tas ir visu juristu sapnis. Kaut gan tā īpaši nekad pēc tā netiecos. Tagad esmu kļuvis par prezidentu...

Jūs runājat par racionālām lietām, bet emocionāli? Nolēkt ar izpletni vai uzkāpt Himalajos negribētu?

Nav man tādas vajadzības. Izjūtas man ir ļoti svarīgas, piemēram, pastaiga gar jūru. Manā izpratnē šīs izjūtas ir tikpat vērtīgas kā iespēja būt prezidentam.

Kā jūs izturaties pret tādiem jēdzieniem kā karma, cilvēka dzīves uzdevumi?

Nujorkā redzēju darbnīcu, kuras sludinājums bija: "Mēs iztīrām jūsu karmu un izmazgājam čakras." (*Smijas.*) Es tādām lietām īsti neticu.

Vai sieviešu loģikā ir kaut kas tāds, ko racionāli nav iespējams izskaidrot, var tikai pieņemt?

Esmu par to domājis. Kad izlasu kādu stāstu vai romānu, pat nezīn varu pateikt diezgan precīzi, vai autore ir sieviete. Tur ir citādāks redzējums. Tieši šie atšķirīgie momenti rada pievilcību un spriedzi. Personīgi es no tā iegūstu kaut ko tādu, ko pats nebūtu pamanījis.

Kā jums šķiet, Latvijā ir matriarhāts vai patriarhāts?

Objektīvi vērtējot, mums ir līdztiesība, bet subjektīvi tieši vīriešu un sieviešu savstarpējās attiecībās pastāv patriarhāta elementi. Bieži var redzēt, ka vīrietis tēlo galveno, vadītāju, bet *de facto* viņš tāds nav. Sieviete viņam blakus ir izglītotāka, spējīgāka, varbūt pat pelna vairāk, sociāli skatoties, atrodas augstākā pozīcijā, bet nezīn kādu iemeslu dēļ viņa kalpo, pakļaujas tam vīrietim. Es teiktu, ka šī tendence ir diezgan uzkrītoša.

Sabiedrībā ir izplatīts viedoklis, ka politikā, varā iet sievietes, kurām nav paveicies personīgajā dzīvē. Tā sakot, neveiksminieces. Kāds ir jūsu viedoklis?

Tādu viedokli kultivē vīrieši, kas jūtas mazvērtīgi. Tādu gan ir samērā daudz. Bet paskatieties, kāda ir procentuālā sakarība starp nodzērušajiem vīriešiem un sievietēm! Vīriešu ir izteikti vairāk. Arī starp tiem, par kuriem jārunā par valstij. Mūsu valsts šodien turas tieši uz sievietēm, arī vairums valsts darbinieku ir sievietes. Latvija šajā ziņā ir sieviešu valsts.

Pēdējā laikā daudz runā par to, ka tradicionālā ģimene kā tāda ir sevi izsmēlusi. Kā jūs to vērtējat?

Katram ir brīvas iespējas veidot tādas attiecības, kādas nu kurš vēlas.

Jums patīk, ka mūsdienās šajā ziņā katrs var darīt kā vēlas?

Domāju, tas ir liels liberālas sabiedrības plus. Nevienam nebūtu jāslēpjas vai jākaunas par savām izvēlēm. Tas ir liels sasniegums. Tomēr tradicionālais ģimenes modelis joprojām dominē, un domāju, ka tas ir pareizi.

BIEŽI VAR REDZĒT, KA VĪRIETIS TĒLO GALVENO, VADĪTĀJU, BET *DE FACTO* VIŅŠ TĀDS NAV. SIEVIETE VIŅAM BLAKUS IR IZGLĪTOTĀKA, SPĒJĪGĀKA, VARBŪT PAT PELNA VAIRĀK, SOCIĀLI SKATOTIES, ATRODAS AUGSTĀKĀ POZĪCIJĀ, BET NEZĪN KĀDU IEMESLU DĒĻ VIŅA KALPO, PAKĻAUJAS TAM VĪRIETIM.

Kā jūs audzinājat savus bērnus?

Daudz raksta par bērnu audzināšanu, īpaši sieviešu žurnāli. Neesmu kaut kā īpaši kādu audzinājis, mani bērni augs dabiski. Nekad neteicu – panāc šurp, klausies, ko tēvs saka! Mēs vienkārši dzīvojam, un tas tā labi iznāca. Protams, varēja arī noiet šķībi. Arī mani vecāki man neko neaizliedza, tieši otrādi – ja kādu reizi teicu, ka negribu iet uz skolu, atļāva palikt mājās. Mani bērni ir ļoti apzinīgi, viņi nekad negribēja kavēt skolu.

Ticat, ka mīlestība var ilgt visu dzīvi?

Es noliedzu, ka mīlestība varētu pastāvēt līdz galam. Domāju, tas nav vienkārši. Ja neuzmanās, ja nepieskata, nerūpējas, tad var pāriet. Tas ir kā ar puķēm dārzā – ja neapliesi, nokaltīs.

Kāpēc jums būtu jābūt prezidentam?

Man ir zināmi priekšstati, kādai mūsu valstij vajadzētu būt. Tie ir pārdomāti, pārbaudīti un pierādāmi. Prezidentam ir tā priekšrocība, ka viņa balsis ir skaļāka, labāk dzirdama, lai gan es biju pietiekami skaļš arī iepriekš.

Bet ir arī vairāk ierobežojumu. Tagad visu laiku un visur esat uzmanības centrā.

Jā, mana dzīve ir mainījusies tādā ziņā, ka tagad vienmēr ar mani ir apsardze. Es kā disciplinēts cilvēks tam pakļaujos. Bet citādi? Mainījusies darba vide, darbinieki. Eiropas tiesā vienīgais kabinets, kuru 15 gadu laikā neatstāja neviens darbinieks, bija manējais.

Kuru no bērniem lasītajām pasakām varat nosaukt par savējo?

Interesants jautājums. *Atceros*, man bija grāmata *Latviešu tautas pasakas*,

tur bija iedalītas sadzīves, brīnumu, dzīvnieku pasakas. Bērniem vislabāk patika tieši dzīvnieku pasakas, bet vēlāk es atskārtu vienu interesantu lietu – sadzīves pasaku galvenais moments ir tas, ka viltīgais un līdz ar to gudrais zemnieks apmāna kungu. Tāds pamatprincips – kungam ir vara, bet viņš ir muļķis, zemniekam varas nav, bet viņš ir gudrāks.

Tāda izdzīvošanas stratēģija?

Jā. Tas ir interesants aspekts, zinot, ka latviešiem nav tādas īpašas varoņteikas vai varoņpasakas. *Lāčplēsis* tika ▶

EKSPRESJAUTĀJUMI

• **Trilleris vai komēdija?**

Komēdija. Jo dzīve jau pati par sevi ir tik interesanta, ka nav vajadzīgs trilleris.

• **Žaklīna Kenedija vai Merilina Monro?**

Žaklīna Kenedija. Viņa ir vienlaikus gudra un skaista. Monro, iespējams, arī ir gudra, bet noteikti ļoti skaista.

• **Karbonāde vai foie gras?**

Karbonāde. Foie gras tiek ražots veidā, kas nav īsti savietojams ar maniēm uzskatiem.

• **Pilsēta pasaulē, ārpus Latvijas?**

Parīze, īpaši Latīņu kvartāls. Vēsture, atmosfēra, literatūra... Vēl Madride ar savu arhitektūru.

• **Grāmata?**

Mišela Velbeka *The Map and the Territory* (2010). Šķiet interesants viņa redzējums, ieguvu vairākas jaunas atziņas. Vēl Noras Ikstenas *Mātes piens*.

• **Kas ir jūsu pārtikas iepirkumu grozā?**

Viss, ko pats māku pagatavot: siers, maize, biezpiens, šķiņķis.

• **Saldumi – jā vai nē?**

Viennozīmīgi jā. Īpaši īsta mājas torte vai šokolādes trifeles ar rumu.

jaunradīts, vadoties pēc toreiz literārajā pasaulē pieņemtiem kritērijiem. Savukārt tautas pasakas diezgan precīzi atspoguļo kopējo tautas noskaņojumu. Ja tā padomā, tur var arī redzēt to latviešu īpatnību, ka mēs nevis frontāli ejam pret varu, kādu netaisnību vai sliktumu, bet mēģinām to apiet. Izliekamies, ka piemērojamies, bet faktiski meklējam kādu viltīgu veidu, kā panākt savu. Diezgan loģiska izvēle tiem, kam nav pietiekamas iespējas iegūt varu. Arī tagad, īpaši, ja salīdzina ar citu tautu uzvedības stratēģijām, to var skaidri redzēt.

Jums nekad nav bijusi vēlēšanās visu atstāt, aizbraukt uz Bali, vienkārši dzīvot, domāt un ne par ko vairs nebūt atbildīgam?

Nē, man nekad nav bijusi vēlēšanās *izkāpt* no dzīves, jo katrs tās brīdis bija ļoti aizraujošs un interesants. Man nekad nav bijis garlaicīgi. Pat arī

tajos posmos, kas objektīvi skaitījās grūti, es redzēju, ko varu tur darīt.

Kas jums izvēlas apģērbu – pats, sieva, stilisti?

Vīrietim tas ir vienkārši – ej uz veikalu un pērc uzvalku. Man gan tas ļoti nepatīk – jāģērbjas nost, tad atkal augšā. Bet ko lai dara...

Kāds ir galvenais laba uzvalka kritērijs?

Nu, ka tas vienkārši man der. (*Smejas.*)

Tomēr – uzvalks vai džinsi?

Tradicionāli uzvalks. Mājās valkāju džinsus vai kā tamlīdzīgi. Godīgi sakot, drēbēm nav pārmērīgi lielas nozīmes manā dzīvē. Bija gan laiks septiņdesmitajos gados, kad sekoju modei, valkāju zaļu žaketi, kļošenes, man bija frizūra *a la* Andžela Deivisa. Tagad, apskatoties tās bildes, paliek tā jocīgi, man pat meita

teica, ka tas ir bijis visbezgaumīgākais periods modes vēsturē. (*Smejas.*)

Šķiet, jums bijusi ļautra jaunība.

Protams, es izmantoju iespējas, ko piedāvā dzīve. Kad ceļoju pa eksotiskām zemēm, man patīk iet tur, kur tūristi parasti kāju nesper. Arī tā saucamajos bīstamajos rajonos.

Nekas sliktas nav noticis?

Es salieku kabatās mazas vērtības naudaszīmes, lai būtu ko iedot, ja kāds diedelē. Galvenais ir neapstāties, neizlaisties sarunās un neskatīties acīs. Iedot naudu un doties tālāk. Tā es vienmēr daru.

Jums patīk riskēt?

Nē. Man svarīgs ir autentiskums, bet ierastie tūristu maršruti parasti ir pieļauti. Es arī vienmēr dodu priekšroku nepazīstamam ēdienam. Jo kāda jēga izvēlēties to, ko tu jau tā zini? ●